

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра «Охорона праці та навколишнього середовища»
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова групи забезпечення
спеціальності

цивільна безпека
(назва)

_____ /В.В.Березуцький/
(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Запобігання аварій на виробництві

(назва навчальної дисципліни)

перший (бакалаврський)

(рівень вищої освіти)

галузь знань	<u>26 «Цивільна безпека»</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>263 «Цивільна безпека»</u> (шифр і назва)
спеціалізація	<u>263-1 «Охорона праці»</u> (шифр і назва)
вид дисципліни	<u>професійна підготовка</u> (загальна підготовка / професійна підготовка)
форма навчання	<u>денна</u> (денна / заочна)

Харків – 2018 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни

«Запобігання аварій на виробництві»
(назва)

для студентів

ННІ МІТ
(назва інституту \ факультету)

Розробники:

доцент, к.т.н., с.н.с.
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

О.Г.Янчик
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри
«Охорона праці та навколишнього середовища»
(назва)

Протокол «25» червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри ОП та НС
(назва)

(підпис)

/В.В.Березуцький/
(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

«УЗГОДЖЕНО»

«Цивільна безпека»

(найменування спеціальності)

(підпис завідувача кафедри)

Березуцький В.В.

«_____» _____ 2018 р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Мета, компетентності та результати навчання з навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Запобігання аварій на виробництві» є забезпечення майбутніх фахівців з цивільної безпеки методичними основам захисту працівників в умовах аварійних ситуаціях.

Компетентності:

ЗК-4 здатність застосовувати знання та навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у практиці;

ПК-1 знання та розуміння правових засад функціонування держави і основ законодавства України; правових основ цивільного захисту та охорони праці;

ПК-7 уміння використовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу на людину та довкілля;

ПК-15 здатність аналізувати основні процеси, що мають місце при дії вражаючих чинників на поведінку матеріалів для визначення засобів захисту працюючих;

ПК-16 здатність здійснення контролю за додержанням у підрозділах підприємства законодавчих та інших нормативно-правових актів з охорони праці, враховуючи особливості техногенної небезпеки об'єкта, техногенну небезпеку виробничих процесів, вимоги чинних нормативних документів, в умовах виробництва

ПК-17 уміння оптимізувати методи й засоби забезпечення безпеки людини від впливу різних негативних чинників;

ПКс-2 уміння надавати допомогу та консультації працівникам і населенню з практичних питань безпеки життєдіяльності та захисту у надзвичайних ситуаціях;

Результати навчання:

РН-6 класифікувати та визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні небезпеки;

РН-14 застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у повсякденному житті та практичній діяльності.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Вступ в спеціальність	Пожежна безпека виробництва 4, 5
Фізіологія людини	Промислова санітарія та гігієна праці 5
Вища математика	Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань 5
Загальна фізика	Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій 5
Загальна хімія	Виробнича санітарія 5
Матеріалознавство та технології матеріалів	Безпека експлуатації будівель та споруд 5,6
Основи інженерної підготовки	Метрологія, стандартизація, сертифікація та акредитація 6
Теорія ризиків	Системи контролю небезпечних та шкідливих виробничих факторів 6
Технічна механіка	Управління охороною праці 6
Загальна електротехніка	Правові основи працевохоронної політики та охорони праці 6
Системний та математичний аналіз	Безпека виробничих процесів і устаткування 6, 7
Екологія	Електробезпека 7
Медицина надзвичайних ситуаціях	Числові методи аналізу з охорони праці 7
Технічна механіка рідин та газів	Атестація робочих місць за умовами праці 7
Теорія горіння та вибуху	Безпечна експлуатація інженерних систем і споруд 7
	Потенційно-небезпечні виробничі технології та їх ідентифікація 7
	Захист в надзвичайних ситуаціях 7
	Експертиза з охорони праці 8
	Соціально-економічні основи охорони праці 8
	Організація наглядової діяльності та аудита галузі охорони праці 8
	Ергономіка 8

Опис навчальної дисципліни

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		З видами з навчальних занять (годин)			Індивідуальні заняття студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольна робота (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4	120/4	64	56	32	-	32	30	-	+	-

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 53,33 %

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Види навчальних занять (Л;ЛЗ;ПЗ;СР)	Кількість годин	Номери семестру. Назви змістовних модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
6 СЕМЕСТР				
1	Л	4	<p>ТЕМА 1: ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ВИРОБНИЦТВІ</p> <p>ПИТАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета та завдання вивчення дисципліни. Поняття аварія та аварійна ситуація 2. Аналіз стану аварійної ситуації в Україні 3. Основні вимоги законодавчих та нормативно-правових документів щодо запобігання аварій на виробництві 	1-12, 60-64
2	Л	4	<p>ТЕМА 2: ПОРЯДОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ АВАРІЙНИМ СИТУАЦІЯМ НА ВИРОБНИЦТВІ</p> <p>ПИТАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок організації забезпечення безпечності від аварійних ситуацій на державному та місцевому рівні 2. Основні принципи забезпечення безпечності промислових підприємств 3. Оцінювання та контроль безпечності промислових підприємств 	2-4, 12, 60-64
3	Л	4	<p>ТЕМА 3: ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ОБ'ЄКТАХ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ</p> <p>ПИТАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні нормативно-правові акти щодо організації техногенної безпеки на об'єктах підвищеної небезпеки 2. Основні напрями запобігання аварійних ситуацій на об'єктах підвищеної небезпеки 3. Особливості організації робіт з підвищеною небезпекою на виробництві 	2-4, 12, 60-64
4	Л	4	<p>ТЕМА 4: ПІДСИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ АВАРІЙ І НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ</p> <p>ПИТАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підсистема запобігання аварій і надзвичайних ситуацій техногенного характеру 2. Умови поширення аварії 	1-12, 60-64

			<p>3. Обмеження кількості небезпечних речовин та матеріалів на виробництві</p> <p>4. Захист виробничих приміщень та складів від перевантаження речовинами</p> <p>5. Засоби локалізації аварій на виробничих комунікація</p>	
5	Л	8	<p>ТЕМА 5: АНАЛІЗ ПРИЧИН АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ВИРОБНИЦТВІ</p> <p>ПИТАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виробничі аварії і причини їх виникнення. 2. Аварії на пожежно-вибухонебезпечних об'єктах 3. Радіоактивне забруднення місцевості при аваріях на АЕС та інших радіаційно-небезпечних об'єктах. 4. Дії працівників і службовців з ліквідації стихійних лих, виробничих аварій. 5. Методика визначення категорій приміщень та будівель за вибухопожежною та пожежною безпекою 6. Методика розрахунку основних критеріїв вибухопожежної безпеки для приміщень категорій А, Б 	1-12, 60-64
6	Л	4	<p>ТЕМА 6: РОЗСЛІДУВАННЯ АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ВИРОБНИЦТВІ</p> <p>ПИТАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи організації проведення розслідувань аварій на виробництві 2. Методика визначення причин та наслідків аварій на виробництві 	3,4,24, 37-45, 49-56, 60-64
13	Л	4	<p>ТЕМА 7 : ПЛАН ЗАПОБІГАННЯ АВАРІЙ НА ВИРОБНИЦТВІ</p> <p>ПИТАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до розробки Плану запобігання аварій на виробництві 2. Методика розробки та складання Плану запобігання аварій на виробництві 	3,4,24, 37-45, 49-56, 59, 60-64
20	СР	5	Основні безпеки ХХІ сторіччя їх характеристика	1-36, 60-64, Д1-5
21	СР	5	Аналіз законодавства Євросоюзу з охорони праці	1-36, 60-64, Д1-5
22	СР	5	Міжнародна організація праці: структура, завдання та принципи діяльності	1-36, 60-64, Д1-5
23	СР	5	Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ): структура, завдання та принципи діяльності	1-36, 60-64, Д1-5
24	СР	5	Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності», Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність»: аналіз , оцінка та порівняння державними нормативно-правими актами з охорони праці.	1-36, 60-64, Д1-5
25	СР	5	Структура та діяльність національних тристоронніх органів у країнах Європейського Союзу	1-36, 60-64, Д1-5
26	СР	5	Основні заходи та способи захисту населення і територій. Виявлення за допомогою психологічних та соціальних методів та нейтралізація чинників, що сприяють виникненню соціально-психологічної напруги.	1-36, 60-64, Д1-5

27	СР	5	Гуманітарна допомога у випадках надзвичайних ситуаціях. Форми організації гуманітарної допомоги. Послуги та матеріальні ресурси у рамках гуманітарної допомоги, що надаються у вигляді благодійності.	1-36, 60-64, Д1-5
28	ПЗ № 1	2	Визначення осередків уражень в надзвичайних (аварійних) ситуаціях	60-67
29	ПЗ № 2	2	Методика оцінки стійкості об'єкта до дії повітряної ударної хвилі	60-67
30	ПЗ № 3	2	Прогнозування та оцінка хімічної обстановки на об'єкті підвищеної небезпеки	60-67
31	ПЗ № 4	2	Розробка інструкцій з охорони праці	60-67

Самостійна робота

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	10
2	Підготовка до практичних(лабораторних, семінарських) занять	10
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	20
4	Виконання індивідуального завдання: розрахункове завдання	30
5	Інші види самостійної роботи	–
	Разом	70

Індивідуальні завдання

розрахункове завдання

(Вид індивідуального завдання)

№ п/п	Назва теми	Строки захисту (на якому тижні)
1	Розробка Плану запобігання аварії на об'єкті підвищеної небезпеки (за варіантами)	15

Методи навчання

1. Лекційні заняття: читання лекції проводиться шляхом начитування матеріалу, застосовуючи такий послідовності – вступна, тематична та заключна лекція. Для активізації заняття застосовується підготовлений дидактичний матеріал, який демонструється з використанням технічних засобів навчання.
2. Практичні заняття: проводяться на підставі складених ситуаційних завдань, шляхом проведення розрахунків за визначеними варіантами.

3. Лабораторні роботи: виконуються шляхом проведення досліджень шкідливих та небезпечних факторів, які впливають на безпечні умови праці.

Методи контролю

Поточний контроль реалізується у формі опитування на практичних заняттях, захисту виконаних лабораторних робіт, тестів, виконання індивідуальних завдань.

Контроль складової навчальної програми, яка опановується під час самостійної роботи студента, проводиться:

лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, рішення тестів;
практичних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань;
лабораторні роботи – захисту отриманих результатів досліджень;
індивідуального завдання – захист виконаного розрахункового завдання.

Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (усній формі за екзаменаційних білетах), в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і у терміни, встановлені навчальним планом.

Студент вважається допущеним до семестрового екзамену за умови повного відпрацювання всіх практичних занять, а також захисту розрахунково-графічного завдання, передбачених навчальною програмою.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМАЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
10	10	10	20	20	20	20	

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

№ п/п	Назва підручників, навчальних посібників, методичних вказівок, каталог інформаційного і матеріального забезпечення
Базова література	
1.	Конституція України (прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06. 1996 р.).
2.	Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24 лютого 1994 р.
3.	Закон України "Про охорону праці". від 14.10.92 № 2695-ХІІ (із змінами).
4.	Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" від 19.11.92 № 2802 - ХІІ (із змінами).
5.	Кодекс Законів України про працю.
6.	Закону України "Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності" Затв. ВР України 01.12.2005 р., № 3164- IV.
7.	Закон України “Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань” від 14 січня 1998 року
8.	Закон України "Про метрологію і метрологічну діяльність" Затв. ВР України 15.01.2015 р., № 124-VIII.
9.	Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки". Відомості Верховної Ради, 2001, № 15, ст.73.
10.	Закон України "Про охорону навколишнього середовища", Введений в дію Постановою ВР № 1268-ХІІ від 26.06.91 ВВР, 1991, № 41, ст.547 (Із змінами, внесеними згідно із Законами)
11.	Кодекс цивільного захисту України. Затв. ВР України 02.10.2012 р., № 5403 - VI. (із змінами і доповненнями від 02.06.2016 р., № 1404-VIII)
12.	Постанова КМ України від 15.09.93 № 733 "Про створення Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення" (із змінами)
13.	Постанова КМ України від 29.10.2009 № 1149, "Технічний регламент безпеки низьковольтного електричного обладнання."
14.	Постанова КМ України від 11.07.2002 р. № 956 Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки . (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ України)
15.	Постанова КМ України від 07.10.2003 р. № 1585 Технічного регламенту модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності.
16.	Постанова КМ України від 30.11.2011 р. № 1232 Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ України)
17.	Постанова КМ України “Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування електричних ламп та світильників ” від 27. 05. 2015 р. № 340
18.	Постанова КМ України від 24 березня 2004 р. № 368 "Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями" (із змінами)
19.	Постанова КМ України від 09 січня 2014 р. № 11 "Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту" (із змінами)
20.	Постанова КМ України від 11 березня 2015 р. № 101 "Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної

	державної системи цивільного захисту“
21.	Постанова КМ України від 30 жовтня 2013 р. № 841 "Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій" (із змінами)
22.	Постанова КМ України від 26 червня 2013 р. № 444 "Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях"
23.	Постанова КМ України від 15 лютого 2002 р. № 175 "Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру" (із змінами)
24.	ДСТУ 2293:2014 Охорона праці. Терміни та визначення основних понять Затвр. наказ Мінекономрозвитку України від 02.12. 2014 р. № 1429
25.	ДСТУ ОHSAS 18001:2010. Системи управління гігієною та безпекою праці
26.	ДСТУ 2325-93 “Шум. Терміни та визначення”
27.	ДСТУ 2867-94 “Шум. Методи оцінювання виробничого шумового навантаження”
28.	ДСТУ Б В.2.5-82:2016 Електробезпека в будівлях і спорудах. Вимоги до захисних заходів від ураження електричним струмом. Затвер. наказ Мінрегіон України від 01.07. 2016
29.	ДСТУ Б В.1.1-36:2016 Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою. Від 15.06.2016 наказ Мінрегіон України № 158
30.	ДСТУ Б В.2.5-38:2008 Інженерне обладнання будинків і споруд. Улаштування блискавкозахисту будівель і споруд. Наказ Мінрегіон.України від 27.06.2008 № 269.
31.	ДСТУ ISO 9241–2:2004 Національний стандарт України. Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі Частина 2. Настанова щодо встановлення вимог до завдань
32.	ДСТУ ISO 9241–3–2001 Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі. Частина 3. Вимоги до відеотерміналів
33.	ДСТУ ISO 9241–5:2004 Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі. Частина 5. Вимоги до компонування робочого місця та до робочої пози
34.	ДСТУ ISO 9241–7:2004. Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі. Частина 7. Вимоги до дисплеїв з відбитками
35.	ДСТУ ISO 9241–8:2006 Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі. Частина 8. Вимоги до відображуваних кольорів
36.	ДСТУ ISO 9241–9:2004 Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі. Частина 9. Вимоги до неклавіатурних пристроїв уведення
37.	ДСанПіН "Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу". Від 08.04.2014 наказ МОЗ України № 248.
38.	ДСанПіН Захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань Затв. наказом МОЗ України від 01.08.1996 № 239 (Із змінами, внесеними згідно з Наказом МОЗ № 266 від 13.03.2017)
39.	ДСанПіН 3.3.6.096-2002 "Державні санітарні норми та правила під час роботи з джерелами електромагнітних полів“
40.	ДСанПіН 3.3.2.007–98 Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин

41.	ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультра звуку та інфразвуку. Затв. Постановою Головного держсанлікаря від 01.12.1999 р. № 37
42.	ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень. Затв. постановою Головного держсанлікаря України від 1.12.1999 р., № 42.
43.	ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації
44.	ДСН 239-96 "Державні санітарні норм і правил захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань"
45.	НПАОП 0.00-7.13-14 " Вимоги до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу ЕМП ". Затв. наказ № 99 від 05.02.2014 Міненерговугілля України
46.	НПАОП 0.00-4.35-04. Типове положення про службу охорони праці Затв. наказ Держнаглядохоронпраці України 15.11.2004 № 255
47.	НПАОП 40.1-1.32-01 Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок. Від 21.06.2001 наказ № 272 Мінпраці України
48.	НПАОП 0.00-1.71-13 Правила охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями. Від 19.12.2013 наказ № 966 Міненерговугілля України
49.	НПАОП 0.00-2.01-05 Перелік робіт з підвищеною небезпекою Від 26.01.2005 наказ № 15 Держнаглядохорон праці України. Зареєстровано: від 15.02.2005 № 232/10512 Мін'юст
50.	НПАОП 0.00-4.09-07 Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства Від 21.03.2007 Наказ № 55 Держгірпромнагляд Зміни: від 25.09.2007 Наказ № 216 Держгірпромнагляд Зареєстровано від 07.11.2007 № 1252/14519 Мін'юст України
51.	НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. Від 26.01.2005 Наказ № 15 Держнаглядохорон праці України. Зміни від 16.11.2007 Наказ № 273 Держгірпромнагляд, від 30.01.2017 Наказ № 140 Мінсоцполітики Зареєстровано: від 30.01.2017 Наказ № 140 20.02.2017 № 234/30102 Мін'юст України
52.	НПАОП 0.00-4.15-98 Положення про розробку інструкцій з охорони праці Від 29.01.1998 Наказ № 9 Комнаглядохорон праці Мінпраці України Зареєстровано від 07.04.1998 № 226/2666 Мін'юст України
53.	НПАОП 0.00-6.03-93 Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві Від 21.12.1993 Наказ №132 Держнаглядохорон праці України. Зміни: від 01.11.2016 наказ № 1259 Мінсоцполітики України Зареєстровано: від 23.11.2016 № 1517/29647 Мін'юст України
54.	НПАОП 0.00-6.08-07 Порядок атестації фахівців, які мають право проводити технічний огляд та/або експертне обстеження устаткування підвищеної небезпеки. Від 20.12.2006 Наказ № 16 Держгірпромнагляд Зареєстровано: 07.02.2007 № 103/13370 Мін'юст України
55.	НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Від 26.03.2010 наказ № 65 Держгірпромнагляд Зареєстровано: від 19.04.2010 № 293/17588

56.	НПАОП 0.00-3.07-09 Норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам загальних професій різних галузей промисловості Від 16.04.2009 наказ № 62 Держгірпромнагляд Зареєстровано: від 12.05.2009 № 424/16440 Мін'юст України
57.	ДБН В.2.5-28-2006 Державні будівельні норми. Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення. – К. : Мінбуд України, 2006. – 80 с. (зміни 1, 2)
58.	Правила улаштування електроустановок. 6-те вид. перероб. Й допов. – Х.: 2017
59.	Положення про медичний огляд працівників певних категорій. Затв. наказом МОЗ України від 21.05.07 № 246.
60.	Вступ до спеціальності. Текст лекцій для студентів за напрямком підготовки 6.170202 - охорона праці: / В.В. Березуцький. Х.: НТУ "ХП", 2014
61.	Березуцький В.В. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навч. посібник / В.В. Березуцький, М.І. Адаменко; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків: ФОП Панов А.М., 2016. – 385 с.
62.	Основи професійної безпеки та здоров'я людини: Підручник / За ред. проф. В. В. Березуцького. – Х.: ФОП Панов А.М., 2018. – 553 с.
63.	Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. /Під ред. Березуцького В.В./ - Х.: Факт, 2005.
64.	Безпека життєдіяльності. Практикум. /Під ред. Березуцького В.В./ - Х.: Факт, 2005 .
65.	Лабораторний практикум з курсу "Основи охорони праці" / В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Л.А. Васьковець та ін.; За ред. проф. В.В. Березуцького. – Харків: Факт. – 2005. – 348 с.
66.	Розрахунки з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності. Навч.-метод. Посібник. / за ред. В.В. Березуцького. - Х.: Факт, 2006. - 152 с.
67.	Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці : текст / О. Г. Янчик, В. В. Горбенко, С. В. Котлярова та ін. – Харків : НТУ "ХП", 2016. – 164 с.
Допоміжна література	
1	Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчу Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
2	Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
3	Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
4	Цивільний захист: навчальний посібник / Бахарева Г.Ю., Твердохлебова Н.Є., Любченко І.М., Гуренко І.В. та ін. — Х.: НТУ «ХП», 2015. — 115 с.
5	Зеркалов Д. В. Екологічна безпека: управління, моніторинг, контроль : навч. посіб. / Д. В. Зеркалов. – К. : КНТ, 2007. – 412 с

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1.